

## Innspill til behandlingen av forslaget til Statsbudsjett 2022

Transport- og kommunikasjonskomiteen	2.-3. november
Kontakt for oppfølging: Områdedirektør Fridtjof Unander	
Telefon: 488 68 745	E-post: <a href="mailto:fu@forskningsradet.no">fu@forskningsradet.no</a>

**Solberg-regjeringens forslag til statsbudsjett vil ikke gi det nødvendige taktskiftet i satsingen på forskning og innovasjon som Norge trenger.** Vi er i gang med en krevende omstilling av en oljeavhengig økonomi, som skal sikre eksportinntekter fra og arbeidsplasser i nye næringer, og møte behovene til en aldrende befolkning. Den nye regjeringen har satt som mål å øke norsk eksport utenom olje og gass med minst 50 prosent og øke FoU-investeringene til 3 prosent av BNP innen 2030. Dette vil ikke skje av seg selv. Grunnplanken for å lykkes er økte investeringer i utdanning, forskning og innovasjon. Vi må våge å satse store midler der vi har størst fortrinn, som bærekraftige transportløsninger, IKT og digital teknologi. Rammene for omstillingen er at bærekraftmålene nås innen 2030, så det haster.

**Det er svært positivt at Samferdselsdepartementet har funnet midler til å satse både på en ny senterordning for bærekraftig transport og en styrking av Pilot-T, i tråd med anbefalinger fra både Forskningsrådet og Transport 21.** Det er forslått en økning på 27 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett i fjor. Pilot-T er prioritert i Nasjonal transportplan 2022–2033 (Meld. St. 20 (2020–2021)). I planen vises det til at man gjennom Pilot-T-ordningen har greid å utløse et transportrelatert forsknings- og innovasjonspotensial i næringslivet som tidligere ikke har vært utløst. Pilot-T skal bidra til at nye løsninger raskere tas i bruk i transportsektoren, og bidra til at norske aktører kan være med i konkurransen om å levere nye løsninger for transportsektoren og utnytte det potensialet for verdiskaping som ligger i digitalisering og grønn omstilling. Ordningen forvaltes av Norges forskningsråd og Innovasjon Norge i tett samarbeid.

Den nye satsingen på Forskningsssentre for bærekraftig transport tar sikte på å bygge kraftsenter for forskning på nye ideer og teknologier i transportsektoren, samle fragmenterte FoU-miljøer og gi en mer samlet retning for mobilitetsforskningen i Norge. Dette er også et viktig bidrag til å nå målene i Nasjonal transportplan 2022–2033. På sikt vil forskningsssentrene kunne bidra til mer lønnsomme utbyggingsprosjekter eller innovative og kostnadseffektive alternativer til store utbygginger, reduserte klimagassutslipp, økt trafiksikkerhet og økt verdiskaping for næringslivet.

Det foreslås imidlertid også at 25 mill. kroner fra avsetningene i Norges forskningsråd omprioriteres til Pilot-T og forskningsssentre for bærekraftig transport. **Staten fortsetter å inndra eller omdisponere midler fra Forskningsrådets avsetninger for femte år på rad. Det er i ferd med å føre til full brems i utlysning av midler de nærmeste årene.** Inntektsnivået fra 2020 blir tilbakeført i 2022, men inntektstapet på 1,7 mrd. kroner medfører i verste fall at hele årsbevilgningen til noen områder kun går til dekning av inngåtte forplikter. Forskningsrådet har 27 mrd. kroner i framtidige kontraktsfestede forpliktelser overfor forskningsmiljøene, bedrifter og offentlig sektor. Reduksjonen i tidligere års forskningsbudsjetter vil få konsekvenser for investeringsnivået fremover. For å unngå reduksjon i utlysningsnivået til annen transportforskning, foreslår Forskningsrådet at Pilot-T og sentere for bærekraftig transport finansieres gjennom vekst, ikke gjenbruk av midler som Stortinget allerede har bevilget til Forskningsrådet, og der midlene i stor grad allerede er satt i arbeid.

**Det er positivt at KMD fronter norsk deltakelse i Digital Europe-programmet (DIGITAL) i EU. Det kommer imidlertid ingen friske midler til den norske deltakelsen.** I stedet tas det midler til DIGITAL fra Forskningsrådets IKT-budsjett. Bare i 2022 innebærer dette at 43 mill. kroner, 28 prosent, av KMDs midler til IKT-FoU omprioriteres til andre formål. Etter at KMD overtok IKT-ansvar og -bevilgninger fra NFD og SD i 2019, har KMD redusert IKT-bevilgningen til Forskningsrådet med 25 prosent. Dette er en betydelig svekkelse av forsknings- og innovasjonsinnsatsen innenfor IKT, digitalisering og samfunnsikkerhet, i en tid da dette er viktigere enn noen gang. Både næringsliv og offentlig sektor er avhengig av at Norge har tilstrekkelig og høy IKT-kompetanse. Norge vil ikke kunne dra full nytte av og hente hjem retur fra DIGITAL, om vi ikke kontinuerlig investerer i den beste forskningen og de beste FoU-miljøene nasjonalt.

**Forskningsrådet har foreslått en satsing på ansvarlig utvikling og bruk av kunstig intelligens (KI)** med vekt på utvikling av generisk KI-kompetanse, samfunnsansvar og forsvarlig tilgang til og bruk av data. Forskning og innovasjon på KI i Norge vil sikre at norske verdier, som likeverd, åpenhet, rettsikkerhet, personvern, demokrati og etikk, ligger til grunn når det utvikles algoritmer og modeller som påvirker folks dagligliv. KI-satsingen følger opp Nasjonal strategi for kunstig intelligens, som KMD la frem i 2020.

**Norge må investere i forskning og innovasjon på linje med det andre europeiske land og OECD-land investerer.** 1,07 prosent av BNP er mindre enn mange land vi konkurrerer med. Forskningsrådet har anbefalt at det offentlige investerer minst 1,25 prosent. Det vil tilsa et samlet budsjett til forskning og innovasjon på i overkant av 50 mrd. kroner. Solberg-regjeringen foreslår å bevilge om lag 42,7 mill. kroner til FoU i 2022.

**Forskningsrådet har tatt til orde for et bredt tverrpolitisk omstillingsforlik i Stortinget.** Landet har ikke en forpliktende plan for et Norge etter oljealderen og den omstillingen som kreves. Dette er Stortingets og den nye regjeringens mest påtrengende oppgave. De politiske partiene må søke sammen om ambisjoner og retning. Tempoet øker i det globale kappløpet om utvikling av nye teknologier og løsninger knyttet til bærekraft og digital transformasjon. Norge trenger tilsvarende rammer og satsinger for en forsknings- og innovasjonsbasert grønn giv som andre land, om vi skal lykkes. **Store strategiske FoUol-bevilgninger og den globale konkurransen om utvikling av nøkkelteknologier må høyt opp på den politiske dagsorden, hvis ikke Norge skal bli hengende etter.**

**Forskningsrådets forslag til endringer i Prop 1 S (2021-2022)  
på Samferdselsdepartementets budsjett:**

Kap 1301 post 50	Foreslås økt med 25 mill. kroner til Pilot-T og senter for bærekraftig transport. Det skaper store utfordringer for finansiering av andre prioriterte formål, når avsetningene innenfor SDs budsjett, som allerede er forpliktet, omprioriteres.
------------------	--

**og på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett:**

Kap 541 post 50	Foreslås økt med 59 mill. kroner
	Kuttet til nasjonal IKT-forskning på 39 mill. kroner reverseres for å opprettholde IKT-innsatsen.
	Posten foreslås økt med ytterligere 20 mill. kroner til ansvarlig utvikling og bruk av kunstig intelligens.